

Inbreng MVO Platform rondetafelgesprek VN-verdrag voor Bedrijfsleven en Mensenrechten op 21 november 2019

Het MVO Platform is groot voorstander van bindende maatregelen voor bedrijven om mensenrechten te respecteren in internationale ketens. Daarbij is het hoogst haalbare doel een wereldwijd regime waarin bedrijven verantwoordelijkheid nemen, en aansprakelijk zijn, voor hun handelen. Het MVO Platform steunt dan ook de ontwikkeling van een VN-verdrag en pleit voor een leidende rol van Nederland.

Complementariteit van wetgeving op nationaal en VN-niveau

Alhoewel een wereldwijd regime het uiteindelijke doel is, en een breed gesteund VN-verdrag een goed middel om daartoe te komen, betekent dit niet dat nationale stappen om tot bindende maatregelen te komen kunnen worden overgeslagen. Juist door ook op nationaal niveau actief te zijn komt een VN-verdrag dichterbij: het zorgt ervoor dat deze landen beter zijn voorbereid en grotere invloed hebben op Europese ontwikkeling van wetgeving en een meer constructieve houding van de EU naar het VN-verdrag (zie de tekstbox). Al deze initiatieven zijn [complementair](#) aan elkaar.

Nederland werkt volgend jaar aan het invullen van de Wet zorgplicht kinderarbeid, en zal zich actief oriënteren op de mogelijkheden voor brede wetgeving.¹ Dat zijn positieve signalen.

- ➔ **Het kabinet dient zich op alle niveaus actief in te zetten voor effectieve bindende maatregelen. Parallel aan het onderzoeken van mogelijkheden voor wetgeving op nationaal niveau, dient Nederland ook positie in te nemen voor een ambitieuze uitwerking van het VN-verdrag die de gaten in de bescherming van mensen tegen bedrijfsgerelateerde mensenrechtenschendingen internationaal dicht.**

De rol van Europese ontwikkelingen

[Verschillende andere overheden](#) en/of coalities van maatschappelijke organisaties en bedrijven werken op meerdere niveaus aan wetgeving. De wetgeving in Engeland en Frankrijk, en de initiatieven tot wetgeving in Zwitserland en Duitsland zorgen voor meer kennis en ervaring met verschillende modellen om bedrijven te verplichten mensenrechten te respecteren. Het is belangrijk om te leren van deze initiatieven, over wat er wel en niet (juridisch) werkt. Al deze lessen zullen naar verwachting uiteindelijk leiden tot een goed Europees wetsvoorstel.

- ➔ **Het kabinet dient zich in een groep koplopers te scharen die de stap naar wetgeving willen zetten en daarbij het VN-verdrag inzetten als een belangrijk instrument, naast Europese en nationale wetgeving. Deze groep dient duidelijkheid te scheppen over de inhoudelijke inbreng van de EU bij het VN-verdrag.**

Het belang van een *doordachte mix* van maatregelen

De UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's) zijn heel duidelijk over hoe overheden hun plicht om mensenrechten te beschermen moeten invullen: zorg voor een [doordachte beleidsmix](#) van vrijwillige en verplichtende maatregelen op nationaal én internationaal niveau die elkaar aanvullen en versterken. Het is dus een kwadrant² met vier aspecten:

Nationaal Bindend	Internationaal Bindend
Nationaal Vrijwillig	Internationaal Vrijwillig

¹ Brief van minister Kaag, 28 oktober 2019, [Tijdpad evaluatie IMVO-convenanten en verzoek met betrekking tot vertraging bekrachtiging Wet Zorgplicht Kinderarbeid](#)

² Shiftproject, februari 2019, [Fulfilling the State Duty to Protect: A statement on the role of mandatory measures in a "smart mix" when implementing the UNGPs](#)

De leden van het MVO Platform merken in de praktijk dat de stap naar bindend (op beide niveaus) nu echt gezet dient te worden. Ze werken met een aantal Nederlandse bedrijven goed samen, al dan niet binnen de IMVO-convenanten. Dit betreft echter slechts een beperkt aantal bedrijven, terwijl het naleven van de OESO-richtlijnen en het doen van *due diligence* voor alle Nederlandse bedrijven die internationaal opereren geldt. De stap naar verplichte *due diligence* wordt door steeds meer partijen ondersteunt, van bedrijven tot juristen. Bovendien toont onderzoek aan dat bedrijven hogere prioriteit geven aan het aanpakken van mensenrechtenrisico's als er wetgeving is.³ Het verplichten van *due diligence* is een belangrijk onderdeel van het VN-verdrag.⁴

- **Zorg dat het Nationaal Actie Plan Mensenrechten en Bedrijven (herziening wordt nu gestart) nieuwe beleidsmaatregelen op alle vier de aspecten van een doordachte mix bevat, en tevens ingaat [op alle drie de pijlers](#) van de UNGPs. Betrek daarbij de juiste expertise en belangen op een betekenisvolle manier.**

VN-verdrag komt dichterbij met nationale wetgevingsprocessen:

Het VN-proces vergt veel tijd om overeenstemming bereiken. Ook als het verdrag wordt bereikt kan het nog jaren duren om ratificatie in alle landen te bereiken. Het is daarom belangrijk dat de landen in de tussentijd hun eigen processen ontwikkelen.

Acties op nationaal niveau bereiden landen voor op het VN-verdrag: het is waarschijnlijk dat een VN-verdrag wordt ingevoerd door middel van nationale uitwerking. Door al wetgeving te ontwikkelen op nationaal niveau zijn overheden voorbereid en hebben ze al een deel van de werkzaamheden om nieuwe VN-vereisten te implementeren, gedaan.

Acties op nationaal niveau plaatsen landen in de voorhoede: landen met nationale wetgeving worden beschouwd als koplopers. Ze laten zien dat ze het probleem serieus nemen en zijn beter in staat om de EU te beïnvloeden, die op haar beurt positief kan optreden in de VN-onderhandelingen. In Brussel valt bijvoorbeeld nu al op dat Frankrijk dankzij het bestaan van eigen nationale wetgeving een voortrekkersrol kan spelen bij de gesprekken over regelgeving op EU-niveau en de inzet van de EU voor het VN-verdrag.

Acties op nationaal niveau vergroten het momentum voor VN-verdrag: Het VN-verdrag vereist de steun van voldoende lidstaten: hoe meer initiatieven zich op nationaal niveau ontwikkelen, hoe groter de kansen voor een VN-verdrag. Bovendien stuurt het een duidelijke boodschap aan de Europese Commissie dat de lidstaten klaar zijn om te discussiëren over bindende normen op VN-niveau.

Acties op nationaal niveau kunnen de standaard van discussies op VN-niveau verhogen: het is vaak eenvoudiger en overzichtelijker om op nationaal niveau de discussie te voeren over solide wetgeving. Dit helpt om ook op VN-niveau een robuust verdrag te krijgen en op EU-niveau doeltreffende EU-wetgeving te waarborgen en een "race to the top" te realiseren waarin de hoogste standaard en de meest succesvolle elementen van nationale initiatieven worden gebruikt.

Het MVO Platform is een netwerk van 25 Nederlandse maatschappelijke organisaties en vakbonden die pleiten voor een actieve rol van de overheid op MVO.

³ PWC, december 2018, [Strategies for Responsible Business Conduct](#)

⁴ OEIGWG, juli 2019, [herzien concept van het VN-verdrag](#)